

Prekentekest: Matt 3,7-12

Da Johannes så at mange fariseere og saddukeere kom for å bli døpt, sa han til dem: Ormeynge! Hvem har lært dere hvordan dere skal unnsnippe den kommende vredesdom? Så bær da frukt som svarer til omvendelsen. Og tro ikke at dere kan si: "Vi har Abraham til far." For jeg sier dere: Gud kan oppreise barn for Abraham av disse steinene. Øksen ligger allerede ved roten av trærne; hvert tre som ikke bærer god frukt, blir hogd ned og kastet på ilden. Jeg døper dere med vann til omvendelse. Men han som kommer etter meg, er sterkere enn jeg. Jeg er ikke engang verdig til å ta av ham sandalene. Han skal døpe dere med Hellig Ånd og ild. Han har kasteskuflen i hånden og skal rense kornet på treskeplassen. Hveten sin skal han samle i låven, men agnene skal han brenne opp med ild som aldri slokner.

Slik lyder Herrens ord.

Bots- og bededag, en annerledes dag i kirkeåret. Mange tenker om Bots- og bededag som en dag for bot og bedring. Så enkelt er det ikke. Bibeltekstene for denne dagen har et veldig alvor i seg. Vi leste: "Øksen ligger allerede ved roten av trærne; hvert tre som ikke bærer god frukt, blir hogd ned og kastet på ilden." I Det gamle testamente brukes bildet av Guds folk som en frukthage. Her sier Jesus at trær som ikke bærer god frukt allerede er blinket ut til å hogges ned. Ilden er uttrykk for Guds dom.

Bots- og bededag med dette veldige evighetsalvoret kan som et første inntrykk ha noe dystert over seg. Denne dagen rommer den dype klagen og fortvilelsen og det alvorlige bønnesukket til Gud. Fortvilelsen over en uendelig avgrunn og kanskje en Gud som kjennes langt borte. Men den rommer også den dype erfaringen av frihet, erfaringen av å bli løst fra tyngende skyld og veldige byrder, for deretter å reises opp til glad tjeneste for sin Frelser og Herre.

Denne gleden og det dype alvoret hører sammen. Hvis gleden er uten alvor og oppgjør, kan den kanskje være bygd på religiøse følelser, men det er ingen kristen glede som springer ut fra en sann tro. Den største gleden har sitt utspring i at et menneske har fått tro at Gud for Jesu skyld har satt en strek over de røde tallene i livsregnskapet. Gud har ikke bare satt en strek, han har også gjort opp det som var vår skyld.

Bot har noe med våre gjerninger å gjøre, og våre tanker. Det er en sammenheng mellom hva vi gjør og hvem vi er. Tankene våre avslører hva vi er opptatt av. De ordene vi bruker forteller noe om hva hjertet er fylt av. Holdningene våre viser hva som er viktig for oss. Det vi gjør eller lar være å gjøre viser hvem vi er dypest sett. Den kristne tro og den kristnes handling hører like tett sammen som treet og fruktene. Det skal være samsvar.

Dessverre er det ikke alltid samsvar. At frukten avslører treet er en sannhet. Sannheten er umiddelbart ubehagelig hvis andre ser at det er dårlig frukt, hvis

naboene ser det, hvis familien får vite om det. For mange er det en lettelse hvis bare Gud, og ikke mennesker, ser det. Men det skulle være motsatt. Mange frykter langt mer å miste anseelse hos mennesker enn de frykter Gud. Og dette enda Bibelen forteller oss at det er Gud vi skal frykte, og ikke mennesker. Det er Gud vi en dag skal stå til regnskap for.

Jesus er verdens frelser, ja, men i dagens tekst beskrives han også som den som har kasteskuflen i hånden og skal rense kornet på treskeplassen. Hveten sin skal han samle i låven, men agnene skal han brenne opp med ild som aldri slokner. I dag møter han oss som frelser, ennå er det nådens tid, men en dag skal han møte hvert enkelt menneske som dommer. Da skal han skille ekthet fra falskhet, sauer fra geiter og kornet fra agner.

Den russiske forfatteren og nobelprisvinneren Aleksander Solsjenitsyn har sagt følgende: "om det bare var så enkelt at det fantes onde mennesker som med kalt blod foretok seg onde ting, da behøvde vi jo bare skille disse ut fra de andre og uskadeliggjøre dem. Men det som skiller mellom godt og ondt går tvers gjennom hjertet på hvert enkelt menneske. Og hvem kan tilintetgjøre en del av sitt hjerte?"

Her er vi ved kjernen i hva dette handler om. Selv om vi gjør mye godt og kjenner på kjærlighet til både mennesker og Gud, så må vi likevel erkjenne at i hjertet er det ikke bare godt. Vi har hver for oss våre små og store hemmeligheter som vi er livredde andre skal få vite om. Hva så, kan noen innvende, vi er jo alle i samme båt, er det da så farlig? Til det er å si at Gud forandrer aldri sine tanker og meninger etter hva flertallet blant oss mener og gjør. Når det som mennesker ser har blitt viktigere for meg enn det Gud får øye på i mitt liv, er det alltid fare på ferde. Frukten, de høyglanspolerte eplene, har mark i midten, de er pillråtne.

Hvordan har det blitt slik? Dårlig frukt kan utvikle seg over tid. Også uten at en selv er klar over det kan falskhet snike seg inn i gudsforholdet. Fristelsen til å bagatellisere er stor, og en kan si til seg selv at en nådig Gud må vel se gjennom fingrene med det ene og det andre. Sannheten er at det gjør han ikke. Det er ikke nåde å se gjennom fingrene med synd. Nåde roper den lille gutten som sloss med han som er tre år større og som, presset mot bakken av den store, ser at det finnes ingen vei ut av den fastlåste og vonde situasjonen annet enn å be om nåde. Da blir det ikke bare en bønn, men et rop om hjelp.

Vi mennesker trenger å rope til Gud om nåde. Nåde forutsetter at en tar synden på alvor, ja, at en innser at synd skiller mennesker ute fra fellesskapet med Gud. Gud tok vår håpløse situasjon så på alvor, at hans egen sønn tok vår plass, gikk inn i vårt sted, tok vår synd på seg, bar den opp på korset, døde som en soning for synden, for gjennom sin død å forsone synderen med Gud.

Boten er for en kristen å kalle alt ved dets rette navn, å kalle synden synd og angre. Angeren har også skrekken i seg. Skrekken for møte med Gud og hans krav. Skrekken for å stå avslørt og avkledd som synder. Det viktige er likevel ikke

opplevelsen og følelsene, men troen. Troen på at det Guds ord sier om meg er sant, også når jeg selv ikke føler det slik. Når Gud avslører meg som synder betyr det; vend om, gjør bot! Ikke bare en gang i måneden, eller en gang i året, men hver dag så lenge jeg lever. Boten må bli en livsholdning som preger den enkeltes forhold til Gud. Vi må være, slik det blir sagt med et litt gammeldags ord: botferdige kristne.

Den 31.oktober for mange år siden lød det hammerslag i Wittenberg. Martin Luther hadde spikret sine 95 teser på slottskirkedøren. Hele dette skrivet begynte med ordene: "Da vår Herre og mester Jesus Kristus sa: Gjør bot... var det hans vilje at hele livet for de troende skulle være en bot." I luthersk lære står boten sentralt. Boten består av to deler: Angeren når en har gjort mot Guds vilje, og troen på at Gud vil tilgi for Jesu skyld den som angrer.

Lenge var det en stor diskusjon om hvor dyp og oppriktig angeren måtte være før Gud grep inn for å frelse. Noen mente at en ikke kunne tale om anger før en virkelig kjente smerten over å ha gjort Gud imot. Så lenge en bare angret av frykt for straff, var angeren ikke dyp nok – en måtte angre av kjærlighet til Gud, sørge over å ha skuffet og såret Gud. Få mennesker, om noen, ville være i stand til å kjenne en så dyp anger. Hvis det skulle være en forutsetning for frelse, ville ganske sikkert svært få bli frelst.

Derfor er det heldigvis ikke sånn at Gud krever av oss en 100 % oppriktig og ekte anger. Men Gud kan skape i oss en forståelse av at vi har gjort ham imot, en anger som får oss til å vende oss til Gud. Da skal vi ikke stritte imot. Og når vi vender om, møter Gud oss med nåde. Ikke på grunnlag av det vi føler inni oss, men på grunnlag av det han har gjort for oss. Når Gud tilgir så gjør han det 100 %. Skylden som vi hadde, blir borte for bestandig. Den er jo allerede sonet av Jesus på korset, og derfor er den ute av verden når den er tilgitt av Gud.

Bot er det samme som å vende om. Noen kan huske en bestemt dag da de vendte om til Gud første gang. Mange har vært kristne så lenge de kan huske. Uansett, omvendelse blir vi aldri ferdig med. Syndere vil vi være så lenge vi lever i denne verden. Når vi gjør bot overgir vi oss helt og holdent i Guds hender. Frukten av gode gjerninger som uteble, alt vi ikke mestret, det får vi legge over på Gud. Da er det håp. Gud tilgir den som gjør bot, men også mer enn det. Gud kan skape ny frukt på dårlige trær hvis han får ta hånd om både treet og frukten.

Til slutt. Anger og bot fører til glede. David sier i salme 32: "Salig er den som har fått sine overtredelser tilgitt og sine synder skjult. Salig er det menneske som Herren ikke tilregner skyld." Og han sier ut fra egen erfaring: "Så lenge jeg tidde, tærtes jeg bort, jeg stønnet dagen lang. For din hånd lå tungt på meg dag og natt. Min livskraft svant som i sommerens hete. Da bekjente jeg min synd for deg og dekket ikke over min skyld. Jeg sa: Nå vil jeg bekjenne mine synder for Herren. Og du tok bort min syndeskyld."

Den store gleden og det dype alvorret hører sammen. Vår vei går gjennom boten, gjennom angeren og troen, til friheten og gleden. Så skal vi få tro og sette vår lit til at Gud for Jesu Kristi skyld vil tilgi en synder som vender om.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.